

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 4 K, pol leta 2 K in za četrt leta 1 K. Naročnina za Nemčijo 6 K, za druge izvenavstrijske dežele: K. Kdor hodi sam po njega, plača na leto samo 3 K. — Naročnina se pošilja na: Upravništvo „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru. — List se dopošilja do odpovedi. — Udje „Kotliškega tiskovnega društva“ dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni listi stanejo 10 vin. — Uredništvo: Koroška cesta šte. 5. — Rokopisi se ne vračajo. — Upravništvo: Koroška cesta šte. 5. sprejema naročnine, inserate in reklamacije. Za inserate se plačuje od enostopne petivrstice za enkrat 18 vin., ali kar je isto, 1 kvadratni centimeter prostora stane 12 vin. Za večkratne oglase primeren popust. V oddelku „Mala naznanila“ stane beseda 5 vin. Parte in zahvale vsaka petivrstica 24 vin., Izjave in Poslano 36 vin. — Inserati se sprejemajo do torka opoldne. — Nezaprite reklamacije so poštnine proste.

Pl. Koerber — ministrski predsednik.

Novo ministrstvo.

Cesar je dne 28. okt. z lastnoročnim pismom imenoval dr. Ernesta pl. Koerberja za avstrijskega ministrskega predsednika. Mož je star 66 let. Koerber ni prvokrat ministrski predsednik, ampak je to službo opravljal že pred 16 leti, od leta 1900 do konca leta 1904, torej pet let. Od istega časa se je v Avstriji mnogo spremenilo. Dobili smo splošno in enako volilno pravico, ki je dala državnemu zboru in strankam drugo obliko in podlago. Vse stranke morajo sedaj delati politiko, ki je na korist ne posameznim stanovom, ampak širokim ljudskim slojem. Državni zbor je manj postavodajalen, toda tembolj nadzorovalen nad celo notranjo upravo. Vsled tega se je postavodajalstvo otežkočilo, a naloga notranje uprave neverjetno poskočila. Vsak uradnik, od najnižjega do najvišjega, je pod nadzorstvom tisoč in tisoč oči, njegovo življenje in delovanje je kakor na cesti, vsakdo gre mimo, vsakdo ga vidi. Ko je sedaj med vojsko skozi dve leti moral državni zbor počivati, je želja po državnem zboru silno naraščala. Ljudje ne želijo toliko novih postav, kakor nadzorstva nad upravo. Javno mnenje je radovedno, ali bo Koerber uvaževal splošno željo po državnem zboru in kako se bo vedel v njem napram željam širokih ljudskih množic.

Da Koerber misli na državni zbor, to sklepajo nekateri iz okolištin, ker se je neprestano posvetoval z ogrskim ministrskim predsednikom Tiszom zaradi nagodbe, predno se je odločil prevzeti mesto avstrijskega ministrskega predsednika. Ako bi nameraval Koerber nagodbo z Ogrsko uveljaviti s § 14, bi si je prej ne ogledoval tako natanko. Avstrijski državnozbornski voditelji napram nagodbi z Ogrsko ne bodo prizanesljivi, posebno kar se tiče skupnodr-

žavnih in gospodarskih zadev, za to je pač smatral Koerber za potrebno, da si nagodbo, ki jo je dogovoril grof Stürgkh, prej natanko ogleda, predno jo končnoveliavno sklene.

Najmočnejša pa je zahteva, ki jo dejanske razmere stavijo do Koerberja, to je preskrba prebivalstva z živili, obleko in obuvalom. Vse drugo stopa v ozadje pred temi zahtevami. Kako se je dosedaj ravnavalo v tem oziru, o tem so se slišale od mnogoterih strani hude pritožbe. Mimo teh vprašanj tudi Koerber ne bo mogel naprej. Za to nam je zelo umevno, da njegovi prijatelji že sedaj razglašajo, da se namerava Koerber najprej lotiti vprašanja, kako preskrbeti avstrijsko prebivalstvo enakomerno z živili, in drugimi potrebščinami. Urad za preskrbovanje z živili hoče baje popolnoma preosnovati, vanj postaviti ljudi, ki poznajo življenje, ter uradništva ohraniti le toliko, kolikor je za pisarniške stvari potrebno. Ako se to res zgodi, potem upamo, da bo zares prišla preskrba prebivalstva z živili v praktično strugo in da bo večša roka znala zadovoljiti pridevalce in uživalce.

Ako hoče Koerberjevo ministrstvo dalje časa ostati na krmilu, se bo moralo baviti razven s prehranjevalnimi tudi z notranjepolitičnimi, osobito z narodnostnimi vprašanji. Narodnostna zavest je med vojsko pri vseh narodih zrastle ter se bo pokazala takoj v državnem zboru, posebno pa ob miru, ko pridejo naši možje in mladeniči zopet pod domači krov. Kako stališče bo Koerber zavzel v teh vprašanjih, o tem je pač težko soditi po stališču, ki ga je zanj mal pred 16 leti, začasa svojega prvega ministrskega predsedništva. Gotovo se je Koerber v teh letih, posebno sedaj v vojski, marsikaj naučil, kar bo uplivalo na njegovo obnašanje in ravnanje napram različnim avstrijskim narodom.

Ko to pišemo, še nam ni znano, katere može si je Koerber izbral za svoje sodelovalce. Že iz tega se bo dalo precej jasno spoznati, kaj imajo avstrijski narodi pričakovati od novega ministrskega predsednika.

Dr. Ernst pl. Koerber je rojen 6. nov. 1850 v Tridentu. Njegov oče je bil major. Po dovršenih študijah je služil v različnih ministrstvih. Pod Badeni-jem je prišel v notranje ministrstvo ter postal oddelčni načelnik. Ko je Badeni padel, je prišlo ministrstvo Gauč. V njem je bil Koerber že trgovinski minister. Za Gaučem je prišlo Claryjevo ministrstvo, v njem je bil Koerber notranji minister. Claryjevemu ministrstvu je sledilo Wittekovo, v njem Koerber ni bil zastopan. A ko je padel Wittek, je bil dne 18. januarja 1900 imenovan Koerber za ministrskega predsednika. V državnem zboru je divjala obstrukcija. Trudil se je, da jo uduši. Pri tem mu je največ pomagal rajni Stürgkh. Leta 1901 meseca januarja so bile nove volitve za državni zbor. Razmere niso postale boljše. Poklical je Rezeka za češkega ministrarjaka. Vse zaman. Leta 1903 je z Ogrmi dogovoril novo nagodbo, a v državnem zboru je ni mogel dati skleniti, to se je posrečilo še le pozneje Becku. Težave so naraščale. Nemci so razbili laško univerzo v Inomostu, izdajalstvo na Primorskem je vzdigovalo svojo glavo, vse narodno življenje je postajalo vedno bolj odločno in nespravljivo, ministri so odstopali, tako da je Koerber nazadnje vodil že tri ministrstva sam, in tako je prišlo, da je Koerber koncem l. 1904 moral odstopiti. Do leta 1915 je živel brez javne službe, a za politiko se je vedno zanimal, in kadarkoli so ministrstva padala, se je imenovalo njegovo ime. Februarja leta 1915 je moral iti Bilinski iz skupnega finančnega ministrstva in Koerber je pos-

LISTER.

Vojni spomini.

(Napisal Januš Golec.)

(Dalje.)

Drugi celi dan sem pritrjeval papir od časnikov po stropu, da bi zabranil te nočne, neprijetne, zemeljske plazove. Vrat me je pošteno bolelo od celodnevne budanja na kvišku, pa z nekako sladko zavestjo sem si zvečer na ležišču prižgal pipo, češ: noč bodeš pa dobro spal, saj ti ne more zemlja leteti v oči, nos in usta. Se pri luči so nas začele mišl pozdravljati s cvilenjem in dobro je bilo čuti, kako so prožile zemljo in ta se je ustavljala na papirju. Ugasnil sem luč, legel vznak, gledal mirno proti stropu in razmišljal doživljaje v mestu, čakajoč, da me kmalu objame spanec in prestavi v kraje, kjer ne tulijo psi in ne cvilijo miši.

Mišja golazen je postajala vedno glasnejša in dozdevalo se mi je, kakor da bi se vozile nad stropom. Dirindaj nad mano je bil vedno hujši in jaz sem zrl mirno na kvišku, saj me je ščitil papir.

Naenkrat pa je bil čuti pritajen — rsk — papirja in — coki! — mi je padlo nekaj kosmatega na obraz.

Zacvilil sem tudi jaz vsled trenutnega presenečenja in izginil z zadeto glavo pod odejo, urno in

bliskoma kot bi bila bobnila granata v neposredno bližino.

Pod odejo tihoč sem čakal še nadaljnjih mišjih granat. Res so se vse z zemljo vred skozi papir na mene in Francina, ki je menil, da nocojšnjo noč ne bova posuta samo z zemljo, ampak tudi s kratkodlako mišjo golaznijo. Ti nesrečni, z veliko muko tu razpeti papir, bil je le nekako trenutno slepilo za nočne rušilce min, ki so na vsak način zahtevali popolno prostost ponočnih sprehodov. Vsak trenutek se nama je zvalila katera na izpod odeje potegnjeni obraz in siromaka sva v strahu in gnusu zagrnjena preko glave komaj čakala, da zazori dan in izgineta noč in obiski. To noč naju je zibal spanec in sen le bore malo; zgodaj jutraj pa je potrgal Francel ves papir s stropa, meneč, da imam čas, naj rajši napravim pasti, da bova lovila, pobijala in gledala te nesramne sovražnike v lastni krvi pred seboj.

Mešali so se mi po glavi spomini izza zgodnje mladosti glede mišjih pasti, še v jutranjih lahnih sanjah sem jih premotrival in gledal: okrogile iz žice, kakor so jih prodajali piskrovezi in one na navadni „plohi“, po muštru mojega očeta. Ko sem se popolnoma predramil, sem menil, da spletam one okrogile iz žice in z luknjo na vrhu, da vjameva miši žive in s lahko malo poradujeva in zarajava pri pogledu na žive, klete žrtve. Vendar ta naklep sem opustil, ker nisem imel v zalogi žice, pač pa sem se oklenil ploha, zbitega iz dveh desk in obteženega s kamnom. Res je, da ta naprava zahteva po navadi mišjo kri in takojšnjo sarto, pa kaj to meni mar, saj sem bil že takrat obojega dovolj vajen.

V ostri zimi in mrazu sem naslednjega dne v

potu svojega obraza žagal, sekal, dolbel, krivil ločne in pritrjeval prožilne klince na pasti. Vedni mrak je legel in objel našo grabo in jaz sem izgotovil tri na plohi prožne pasti. Razdelil sem jih nastavljene in vabljive z ocvrto slanino po naših rovih in jedno sva obdržala midva s Francelom. V upu in v prepričanju na uspešen lov in na skorajšnji krvavi pogled novih sovražnikov, sva tokrat prej nego po navadi upihnila luč ter čakala tiho brez običajnega uspalnega razgovora, da se sproži nastavljena naša past.

Nisva se premagovala v jeziku dolgo; miši so se kmalu oglasile s cvilom in začele neovirane po nocojšnjem papirju svoje nočne obhode in obiske. — Najpredznejši je zadišala dišeče opaljena slanina, in: trk — trk — pok — se je sprožila v smrti nastavljena past. Vem, da se ni Francel nikoli tako naglo vzdignil z ležišča, ukresal luč in hitel pogledat k sproženem plohu.

Miš je tičala cela in se breala pod deskama, samo dolgi njen rep je tudi meni pričal, da je vjet, in zadnjih zdihljajih vsaj eden izmed razbojnikov miru. Francel je s papirjem oborožen zagrabil ujeto miš za dolgi rep, je hotel se živo potegniti iz gotove smrti in jo iz po vseh postavah odpustljivega maščevanja zažgati v peči. Zakričal sem mu:

„Ne vleči je žive, sicer ti bode ušla“, pa bilo je že prepozno.

Koža se priznava rada omuzne raz rep vsakega človeka, posebno pa ti rada pusti miš ali podgana samo repov štorok v roki in uteče, če jo zgrabiš samo za rep.

Te izkušnje Francel kot sin mesta ni imel in s

tal skupni finančni minister, katero službo je opravljal do 28. oktobra t. l., ko je bil imenovan — drugi — za avstrijskega ministrskega predsednika. Koerber ni oženjen. Po svojem zasebnem političnem naziranju je bil Koerber dosedaj nemški liberal, precej naklonjen socialni demokraciji. Sedaj nastopa novo službo, kjer bo moral svoje zasebno naziranje zapustiti ter delati in skrbeti le za to, kar bo vsem avstrijskim narodom v korist in blagor.

Posredovanje pri c. kr. namestniku.

Za Kmetko Zvezo je deželni odbornik dr. K. Verstovšek zopet posredoval pri cesarskem namestniku in zahteval, da se naj kmetiskim posestnikom, kateri morajo oddajati krompir, plača vsaj tudi dovoz. Namestnik je izjavil, da je bil predlog v smislu, kakor so svoj čas zahtevali kmetijski zastopniki, od vlade na Dunaju odklonjen. Nadalje je deželni odbornik že sedaj opozoril cesarskega namestnika, da politične oblasti strogo pazijo na to, da se bo posestnikom, ki bodo morali dajati mleko v mesto, pustila potrebna množina za lastno potrebo in da se ne bo posestnikov sililo, da bi morali sami skrbeti za dovoz v mesto, temveč da se ta dovoz organizira od mest. Posebno se je pritoževal deželni odbornik radi zahtevane množine sene in krompirja in zopet namestnika pozival, da se posestnikom pusti krompirja in sene, kolikor ga rabijo za lastno domačo potrebo, ker bi sicer prišle oblasti še v večjo zadrego, če bi morale pozneje preskrbovati deželo še s temi pridelki od zunaj. Nadalje je zahteval dr. Verstovšek od cesarskega namestnika, da reši ugodno vlogo raznih občin gornjegrajskega okraja glede rekviriranja krompirja in sene.

Mesto in kmet.

V gospodarskih vprašanjih, posebno glede nabave živil, se danes mnogo preveč zabavlja čez naše kmetstvo prebivalstvo. Mestni ljudje pa pri tem še niti približno ne vedo, kako velike težave ima danes kmet, predno more kaj živčja pridelati, ter ga spraviti pod streho in nazadnje ne razpolaga z njim tako prosto kot bogati tovarnar s svojim blagom. — Mestni veleobrtniki, tovarnarji, trgovci, prekupci in taki ljudje sami določajo po svoje cene svojim pridelkom. Edino za kmetke pridelke pa določajo cene drugi. Mnoge reči, ki so bile n. pr. dne 31. oktobra še v kmetovi shrambi, so stale 40 K, kakor hitro pa so v mestu pri bogatem prekupcu, stanejo dne 2. nov. že 50, 100 K in še več 100 kg. Oni, ki po mestih zabavljajo čez kmeta kot krivca sedanje draginje, le naj ves položaj presodijo tako, kakoršen je — in o zdravljenju bodo.

Kmetje morajo seveda sami najprej v čvrstem združenju ustvariti podlago, da se potem morejo izriniti vsi tisti nepotrebnimi vmesniki, ki sedaj dražijo blago in ki so žalibog, dokler ni drugače urejeno, potrebni. Po zgledu češkega združenstva so se sedaj z veliko silo jela širiti kmetijska skladišča. Ravno to vidimo pri nemškem združenstvu na Moravi. Leta 1915 je tam nastalo 14 skladiščnih združenj. Na Moravi se je sploh kmetijsko združenstvo sedaj krepko razvilo in po previdni razumnosti deželne vlade in deželnega odbora dobilo v roke ne samo pre-

skrbovanje s krmili, nego ves nakup žita za žitni zavod. Tri združne zveze ima Morava — agrarno in katoliško-narodno, ki sta češki, pa nemško. Te zveze so se domenile med seboj in vsaka je dobila nekaj okrajev, da dela v njih. To je lepa priprava za po vojski. Združništvo bo vodilo po ti poti trgovino s kmetijskimi pridelki tudi kasneje. S prodajo živine je ravno tista. Združništvo na Češkem in na Moravi poizkuša tudi tukaj napraviti red. Povsod so tudi zastopniki združnih zvez poklicani v deželne odbore, ki imajo edini pravico kupovati živino. Sedaj ta reč ni sama na sebi posebno važna, ker so z nakupom živine, kakor je sedaj urejen, same sitnosti in težave. Klavne živine je vedno manj in zato mora hčeš nočeš druga na vrsto. Menda vsak potrdi, da to ni kmetu v zabavo. Prav pa je, da je združništvo pri tem zraven, ker je to vendar le stopnja, ki se da po vojski v splošni blagor dobro uporabiti. Ne smemo namreč nikoli pozabiti, da ima združništvo mnogo sovražnikov in da se vsi prekupci trudijo združenju omejiti ali sploh onemogočiti njih delo pri nakupu in prodaji. Kar si torej združništvo pribori za-se, je res priborjeno in če se mu kaj vzame, je to pač taka, kakor če se v vojski izgubi kos zakopa. Iznova sovražnika ven poditi je sitno in težko. Prepričani smo, da pojde tudi naša združna pot po izkušenih zgledih naprej in če ni vse tako, kakor bi moralo biti, je temu najmanj krivo združništvo. Kmet — tudi naš — je pripravljen za svojo organizacijo, naj bodo le tudi drugi.

Se le, ko bode kmet gospodarski organiziran, kakor so organizirani kmetje v drugih naprednih deželah, bo sam narekoval primerne cene svojim pridelkom. Po vojski bo moralo do tega priti. Kajti: Vsak tovarnar, vsak trgovec, vsak obrtnik sam narekuje in nastavi cene za svoje blago. Edino še pri kmetiskih pridelkih po večini drugi določajo cene.

Recimo pa sedaj še drugemu talforu, kar mu gre. Konsumentje se imenujejo; povsod so, pa nikjer jih ne moreš dobiti zbranih, združenih; veliko jih je, brez števila, sami najmanj vedo, koliko. Spoznaš jih po tem, da vedno in na vsa usta zabavljajo, pa nič ne naredo, ne škode sovražniku, ne koristi sebi. Med konsumente se seveda morajo, če se po besedi razlaga pojem (konsument je tisti, kateri pridelki ali izdelki sam zase porabi in ga s tem prej ali pozneje uniči) šteti vsi ljudje, ker ga ni, ki ne bi rabil jedi, pijače, obleke, kurjave itd. Vendar pa le mislimo, ko govorimo o konsumentih, pred vsem o ljudstvu po mestih in obrtnih krajih, ki za svoj užitek samo nič ne pridelajo in ne izdelajo. Tem velja naša beseda: Kaj ste pa storili, da bi si zagotovili od kmeta primernih cen, pred vsem pa potrebnega blaga? Zavednejše delavstvo je edino razumelo, da ni dovolj samo kregati se, ampak da je treba tudi delati in se jelo združevati v konsumna društva v veliko korist sebi, pa tudi v veliko pohujšanje mnogim svojim sozdravljavcom. Tupatam je šel del uradništva ravno tisto pot. Mali obrtnik, ki bi bil to najbolj rabil, je pa ostal ob strani, obdarjen s pravico svobodnega zabavljanja. Mestne občine in občinski odbori obrtnih krajev se pa niso zganili. Ob slovesnejših prilikah, ko je potreba, še večkrat pa potrebo izrabljajoča strankarska politika postavila draginjo na dnevni red, se je pri sejah izsoplo nekaj govorov, sklenilo nekaj resolucij in protestov na vlado, državni zbor in na druge take kraje, kjer se nič blaga ne prodaja in ne kupuje, pa je bil svet popravljen. No, sempatja, večinoma na Nemškem, se je dobil tudi kak občinski odbor, ki je storil nekaj več. Občine so imele za meščane velike prešičje krmilnice, hleve, krave-mlekarice za otroke, perutninarke za-

vode, nasade zelenjav itd. — Dobro, toda teh par lepih zgledov je kaplja olja v morje lenobe.

Prišla je vojska! Brez milosti je v veliko stvarih pahnila trgovca na stran. Vsa javnost je prišla do prepričanja, da je treba občinskimi odbori poseči vmes. Posegli so in kolikor kasneje, toliko slabše, brez uspeha pa splošno nikjer ne. Ta skrb naj jim ostane in z njo zvezano delo tudi! In pri tem delu govorimo mi za slogo med mesti in deželo. S kmet-skimi organizacijami v dogovoru naj si zagotovijo cene in blago. Bog daj to edinost! Morda nas nauči vojska, da je vsem mestnim in takozvanim izobraženim ljudem treba s kmetov dobiti priprostosti v življenju, v hrani, v obleki, veselja do telesnega dela. Tega duha najprej, drugo bo navrženo. In mesto in vas bosta prijatelja za vedno!

Naše žrtve za domovino.

Od Sv. Antona v Slov. gor. se nam poroča: Zadet od sovražnika je izdihnil svojo junaško dušo dne 27. septembra Jurij Omulec iz Gornje Brengove. Bil je od začetka vojske na skoraj vseh bojiščih; ranjen v Galiciji; se je bojeval na Tirolskem in sedaj ga je zadela sovražna krogla tam pri naši ljubljani Gorici. Na pokopališču pri Kostanjevici čaka njegovo telo vstajenja k boljšemu življenju. Ljubi Bog naj tolaži zapuščenega mater in zalube sestre in brata, katerim je bil padli dober sin in ljubeči brat, rojstni hiši pa zvest gospodar.

Na južno-zahodnem bojišču je padel Jan. Muršec, znan pod imenom Baha, želar v Trnovski vasi, župnije Sv. Boljenk v Slov. gor. Bil je prideljen trenu, ki oskrbuje mostvo na fronti s kruhom iz vojne pekarije. Na takem potu ga je, daleč še za fronto, zadela laška granata in ga raztrgala. Najbolj pretresla pa je vse dne 21. oktobra došla tužna vest, da je padel v bojih ob Soči dne 15. oktobra za svojo domovino obče spoštovani posestnik Jan. Čuček iz Trnovske vasi, zapuščajoč potrto ženo in 7 malih otrok. Pridno je skrbel za svojo družino; da bi otroci imeli svoj dom, je kupil k domačemu že itak obširnemu posestvu še manjše posestvo in gorico. A ni mu bilo dano, da bi užival kdaj sad svojega truda. V zimskih bojih je užoval in bil potem dalje časa a bolnišnici na Koroškem. Ko je nekoliko okreval, je prosil za dopust, da vidi še enkrat svoj dom in svojo družino. Prišel je domu na 8 dni; bil je to njegov prvi, pa tudi zadnji dopust. Nekoliko bolehen še, je moral iti k svojemu krdelu. Rad bi bil še prišel za nekaj dni med svoje, prosil je še za kratek dopust; želja se mu pa ni izpolnila. Videl je svoje po preštani vojni bolezni prvkrat, videl tudi zadnjikrat. Druga usoda ga je čakala, da daruje življenje za svoje. Nesti je moral križ do zadnje postaje, izkusiti vojne grozote, muke in bolečine do dna. Med goriskimi brdi počiva zdaj njegovo v boju utrjeno junaško truplo in križ, ki ga je spremljal od doma do groba, čuje sedaj kot zvest prijatelj ob njegovem grobu. Mir njegovi duši! Zalubeži ženi naše srčno sožalje! Osirotele otroke pa priporočamo ljubezni nebeskega Očeta in varstvu Matere božje!

Iz italijanskega bojišča se nam piše: Pred nekaj tedni mi je kruta smrt pokosila dragega tovariša Franca Simoniča, doma iz Središča. Nisva bila sicer skupaj, ali vendar sva se mnogokrat sšla v strelskem jarku ter se pogovarjala o vsakdanjih razmerah. Med tem tudi nisva pozabila na mило domovino in na pretekle otroške čase, v katerih sva tako brezskrbno živela. Napočilo je lepo jutro. Sešla

trudom vjeti sovrag ga je še brenil za trud rešitve z zadnjimi nogami in jo omamljen od udarca deske odkuril prav umerjenih korakov z opuljenim in golim repom brez kože pripovedovat tovarišem in prijateljem: kako vabliva da je opaljena slanina, a — privezana v gotovo smrt.

Nastavila sva past v drugič in jaz sem jo obtežil s svojimi okovanimi čevlji.

Kmalu se je vjela druga miš, a tokrat na smrt, za to tretja, četrta, do enajste.

Mene je to pokanje pasti jezilo, ker je za mišji lov prevneti Francel pri vsakem poku ploha z glasnim krohotom vstajal, potegnil mrliča izpod deske in vnovič nastavljal. Skoro do svita zore ni bilo mirno, in jaz sem se domislil največjega mišjega strahu, ki biva pri vsaki pošteni hiši, mačke.

Sem že omenil, da je imel naš polkovnik slugo, po rodu opaljeno črnega Laha, ki ga je klical: Justo! Cetudi Lahon. pa Justo je bil dobra duša — saj ga niso ljubili samo ljudje, ampak celo živali. Vsak psiček ga je počakal, če mu je Justo požvižgal in vsak, še tako plašljiv muc se mu je dal radovoljno prijeti. Neka vabliva, privlačna sila je cimila v njem, seve, njegovi tovariši so to razlagali na drugo plat: Justo je radi tega mačkin prijatelj, ker si večkrat privošči za kako grabo skrit mijavkasto dobro pečenko.

So ga li tovariši po krivem dolžili ali ne, tega nisem dognal, pa tokrat sem ga prosil, naj stopi v bližnjo vas in naj kupi ali ugrabi dva ali tri pošte-mišje strahove.

Justo je dobro rešil zaupano mu nalogo in je prinesel dva mačaka. Jednega prostaske, sive bar-

ve in plašljivega vedenja, drugemu pa se je že na pisani barvi in napredno gledujočih očeh poznal njegov plemeniti in zlahtni rod.

Seljaka-siveca je zaprl Justo v mojo luknjo, črno-belo pisanega zlahtnika pa je podaril gospodu oberstu.

Zarobljeni in robati sivec je hudo občutil ugrabljeno mu prostost, grdo gledal, glasno predele — drgn — drgn in trdovratno zavračal vsako ponujeno hrano.

Ali je v noči naš novi gost lovil in preganjal miši, ne vem, ker sem kljub civilu in proženi zemlji skrit pod odejo dobro spal, a v jutro na vse zgodaj ga ni bilo več; vzela ga je noč, jaz mu bega niti nisem zameril, saj vsakdo ljubi prostost.

Dva dni in tri noči sem zabil z mišjo golaznijo, četrtega jutra pa sem moral s polkovnikom v postojanke; prišel je namreč g. general pogledat tukaj sem, kako napreduje delo v strelskih jarkih.

Stopali smo jeden za drugim. Naprej jaz, potem g. oberst in za nami je pihal sam rudečehlači g. general. Mostvo je bilo že na nogah in pridno v potu čela rilo z lopatami pod zemljo, da je g. general zadovoljno kimal na levo in desno.

Prišli smo do voda, ki je imel v noči stražo; in ti ljudje so spali, razun enega, ki je na vse kriplje metal zemljo iz jarka. Ker le ni pogledal, zatopljen v delo, se ni ognil in ne pozdravil po postavi, sem ga torej podregnil:

„Pozdravite! G. general so tu!“

Mož me začudeno pogleda od pet do glave, in meče naprej zemljo iz jarka ter meni, kimaže z debelo glavo:

„Hentana para, kaj, general ste vi? Na, to pa že, tako mlad, pa general. Poglejte, ta le zemlja in to hlovce je padlo ponoči na me; dobro, da me ni ubilo. Pa general ste, kakor hitro zmečem zemljo tu ven, vas bodem pa pozdravil — pa le počakajte še malo!“

G. oberst je kar pihal od jeze nad to priprosto ravnodušnostjo; g. general pa je smehljal potrkal dobrega moža po rami, a jaz sem bil od tistega časa prekrščen iz vojnega kaplana v — generala...

Vrnila sva se z g. oberstom že okoli 9. ure dopoldne v našo grabo. Stari me je kot novokrščenega generala povabil v svoj stan na štamperl v jutranjem mrazu zaslužnega konjaka. V njegovi postojanki je bilo pošteno mrzlo, Justo še ni bil zakuril v peči. Polkovnik je pa rad sam storal po peči in nalagal na ogenj drva. Tudi sedaj je hotel pripravljeno in že naloženo kurivo sam podžgati, počenil je pred peč, si nataknil na nos ščipalnik in odprl pečna vrata.

Kot od smrtne strele zadet se je ubogi gospod oberst po dolgosti zložil po sobi in iz glave mu je sskočil njegov belo-črni, zlahtni muc in se plašno ustavil v kotu.

Jaz sem se pošteno smejal, stari pa si je dodobra otipal vse ude, predno je vstal in zapazil, da mu je nesramni mačak zbil ščipalnik in ga do krvi oprasnil po obrazu. Jeza ga je zgrabila in zarjovel je:

„Justo!“

(Dalje sledi)